

narod močan samo takrat, kadar hodi njegova inteligenca roko v roki z ljudstvom in vsi stanovi, stremeč za skupnim ciljem, ki je blagor splošne omike, svobode in napredka.

(Konec.)

Skupščina Smrdelovcev.

Kdor išče — najde!

Na neprestana infamna izzivanja smo primorani svoji časti in svojemu poštenju za voljo odgovoriti, tako kakor je treba. A s tem se ni povedano vse! Ker niso izpolnjeni stavljeni pogoji, ni nam treba z naše strani nobene obzirnosti več!

Bilo je precej bobnanja, ker so najbrže že slutili polom. Saj smo vam že vnaprej povedali, da jih ne spravite niti toliko skupaj, za kolikor je „Zaveza“ letos narasla. Slepiti ste mislili naše somišljenike s svojo večino. Kje je? In bombastičen poziv: „Zborovanje „Slomškovo Zveze“ naj pokaže slovenskemu ljudstvu, da je večina učiteljstva v krščanskem taboru, potem smemo pričakovati boljših časov.“ — Zadnjič je trdil „Slovenec“: „Brez običajne reklame se je zbralo liberalno učiteljstvo v Mariboru“; pozneje pa pravi: „Z velikansko silo in pritiskom je spravila osamljena ljubljanska garda liberalnih učiteljskih teroristov četo takozvanih zavednih v Maribor.“ — Konsekvenca izjav resnice in logika laži!

Svetniki! Ne, vi ste pošteno krščansko učiteljstvo, ki živi med ljudstvom in za ljudstvo; vas je doslej držala le lastna bojazljivost in ljubezen do miru v naših vrstah; kdo more to misliti, da bi bili vi neznačajnejši in koristolovci — priznamo in kličemo: „Mea culpa!“

Če že govorite o „Učiteljski tiskarni“, potem kar nadaljujmo! Imel je vaš kolega svojčas v njej službo, ki jo je nekega dne sam odpovedal, in sicer z motivacijo, da prestopi v „Slomškovo zvezo“. To je prvotni motiv, ki je za javnost, olupšava je tajna! Popolnoma nedolžna stvar, torej nikakor ne koristolovstvo. Toda stoj!

Tisti čas je bilo oddati ali se je od dajalo tudi učno mesto, za katero je pa prosil tudi naš prijatelj sam! — V svoji fantaziji si je predstavljajal, da je zmožen in postane bodoči ravnatelj meščanske šole ali vsaj okrajni šolski nadzornik. (Ojumo!) Šel je še dalje! Bil je brez postranskega zaslužka, a tudi tega si je mož že vnaprej preskrbel; saj je sam imel opraviti s šolskimi tiskovinami v „Učiteljski tiskarni“. Izdale se bodo sedaj nove tiskovine, toda kako priti sedaj do njih, ker ima rokopis le „Učiteljska tiskarna“? Ker so Slomškarji pošteni, krščanski in značajni učitelji, si izmisli naš prijatelj to-le pošteno pot: **Naroči na naslov svojega kolege (sorodnika) vzorce vseh tiskovin, ki jih do tedaj še ni bilo dobiti, in to s pretvezo, da mu je dotični sorodnik in kolega pisal in ga prosil, naj mu jih on preskrbi in doloži. Judežovo kronico je pa ponujal svojemu nasledniku v tiskarni za trud, ki ga je imel z zbiranjem vzorcev.**

Razume se obsebi, da je naš tovariš kronico odklonil, ni pa slutil lumparije in tativine, ker kolegi v tiskarni so menili, da so Slomškarji značajni, pošteni in krščanski učitelji, ki žive, kakor sami pravijo, „po verskih načelih!“

Kompromisno s klerikalnimi kolegi, klerikalno tiskarno in s svojimi krščanskimi načeli je takorekoč ukradel tiskovine ali rokopis nam in ganesel v klerikalno tiskarno, da ga tam ponatisnejo, založe tiskovine in dobi on slično službo kakor jo je že opravljal. Pripravil si je cenik že prej in ga dal istotako ponatisniti!

„Seveda je „Učit. Tov.“ potem eden najbolj umazanih slovenskih listov“ ker govori o demoralizaciji in poroča o smrdu, umazanosti, blatu, gnilobi in izdajalstvu, ki ga proizvaja „krščansko učiteljstvo“ — ga proizvajate vi! To ste apostoli prave krščanske prosvete med našim ljudstvom, tako kažete s svojim življenjem, kakšnim apostolom so izročeni v vzgojo nedolžni otroci, nedolžna deca!

Demoralizatorji učiteljske mladine in naraščaja, ne dvigajte se, ker vsakdo izmed vas ima na sebi poleg grešne duše črn madež!

Naj vam li povemo o onem vašem kolegi še več, ali naj mari pričnemo po vrsti? Kar je ukradel nam ubožnim, s tem hočete bogateti vi, nenasitneži! Škandal, da mu ga ni para. Smrad, ki se vije do neba!

Resnica je, da vplivajo vaši čini demoralizirajoče, a prinašamo jih zato, da se učiteljstvo pouči, kako ne sme delati v prid naroda in — mladine. „Slovenec“ pa nima odločevati, komu sme in komu ne sme dajati založništvo „Učit. Tov.“ Seveda je ob sebi umljivo, da govori in se zavzema sedaj za nedolžno mladino. Tudi pod pretvezo demoralizacije ne bo imponiral merodajnim faktorjem na učiteljski, ker ti vedo, da govori „Slovenec“ iz same zavisti in da je „Slovenčeva“ banda ono, kar vpliva demoralizirajoče na učiteljske! Kdo naj išče vzornikov med ljudmi, ki so tatovom enaki? Kdo more sploh obče vati s takim človekom?!

Sicer pa tudi gospodje na učiteljski niso tako neprevidni in so boljši pedagogi nego „Slovenčev“ pisec, ker vedo, da je tudi med časom študija in vstopov v javno življenje potreba prehoda. Obsebi umavno, da ne bodo omejevali osebnih prostosti, ki je takorekoč privatno življenje dijakovo. Učiteljski, ki stopi v enem letu v javno življenje, torej postane popolnoma samostojen, vendar ne bodo v zadnjem letu predpisovali, kaj mora čitati in česa ne sme čitati.

Doba vzgoje s policijskimi predpisi je minila, posebno pa prehodna doba nima in ne sme imeti policijskih vzgojnih sredstev. Da je „Slovenčev“ pisec tako slab pedagog, na to se, žal, svet ne more ozirati.

Sicer pa vemo, da „Slovenec“ ni vseč, kar ni v njega duhu — naj se nikar ne ujeđa, če so kandidati zavrnili „Slovenskega učitelja“, jim mora biti že pretežko prebavljiv.

Saj je sedaj nastopila doba pravičnosti, pravi „Slovenec“... plače bodo zvišane, kadar bo večina učiteljstva v klerikalnem taboru... politična večina učiteljstva, torej večina deželnega zbora — plače! — da so z delom v šoli zaslužene, to je postranska stvar; politično prepričanje kaže upravičenost in potrebo plač... Kdor vidi, ta ve, zakaj tako! To so demokrati!

Nastopila je doba pravice! — „O, zlati vek zdaj muzam kranjskim pride!“

Smrdi in zasmrdelo je že po deželi, zato se vas ogiblje večina slovenskega učiteljstva! Tako vam kliče ljubljanski kolega, ki nič ne participira, in ste mu dali besedo zadnjič v „Slovenec“. (Glej članek „Skupščina Jelenčevcev“, šte. 192.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta: K 166.485.12.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Poučni tečaj v Celju.

„Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ priredi s sodelovanjem „Socialnega odseka Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ in „Eks-kutive narodno-radikalnega dijaštva“ v dne od 8. do 12. septembra t. l. v Celju poučen tečaj. Na praznik, v sredo dne 8. septembra, se vrši zvečer ob 8. uri v veliki dvorani celjskega „Narodnega doma“ predstava A. Peskove igre „Slepa ljubezen“. Nastopijo ptujski diletantri. V četrtek ob 9. uri popoldne se pa začnejo predavanja. Doslej so obljubili sodelovanje ti-le gospodje:

Dr. Gregor Žerjav (Ljubljana): Slovenska politična zgodovina od l. 1848. naprej.

Dr. Pavel Grošelj (Ljubljana): Moderno svetovno naziranje.

Adolf Ribnikar (Ljubljana): Delavsko vprašanje na Slovenskem.

Anton Ogorelec (Sv. Barbara v Halozah): Alkoholizem.

Miloš Stibler (Celje): Kmetijsko združništvo in Slovenci.

Dr. Ernest Kalan (Celje): Pravno varstvo.

Dr. Karel Koderman (Celje): Iz društvenega prava.

Ivan Prekoršek (Celje): Društveno življenje.

Radoslav Knaflič (Gorica pri Mozirju): Kako ustanavljamo ljudske knjižnice?

Janko Lesničar (Celje): Časopis kot izobraževalno sredstvo.

Miloš Stibler (Celje): Predavanje kot izobraževalno sredstvo.

Dr. Franjo Lipold (Celje): Sokolstvo.

Anton Pesek (Naraplje): Narodna vzgoja mladine.

Andrej Oset (Št. Jurij ob južni železnici): Organizacija napredne mladine.

Ta predavanja se razvrste v skupine in se vrše dne 9., 10. in 11. septembra v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Po možnosti se vrše vsak popoldan ali po večerih izleti v bližnja podjetja.

V nedeljo, dne 12. septembra, popoldne ob 9. uri se vrši v telovadnici „Sokolskega doma“ v Gaberju pri Celju zaključno zborovanje, ki mu takoj sledi sestanek štajerskih Ciril-Metodovih podružnic zaradi ustanovitve pokrajinske Zveze štajerskih podružnic. Na tem sestanku bo govoril Ivan Prekoršek, potovalni učitelj Ciril-Metodove družbe, o narodno-obrambnem delu na Štajerskem. Popoldne istega dne pa se vrši v vseh prostorih celjskega „Narodnega doma“ velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodovi družbi in Zvezi narodnih društev na Štajerskem in Koroškem. Pri slavnosti sodelujejo tudi zunanja društva.

Rojaki! Vabimo Vas, da se vseh teh prireditve udeležite v čim največjem številu! Poglobiti hočemo smisel za narodno društveno izobraževalno delo in pridobiti na tem polju novih sodelavcev. Pravo narodno in izobraževalno delo naj si pridobi v našem narodu tisto veljavo, ki mu po svoji važnosti gre! Udeležite se torej vsi, ki se zanimате za stvar naših prireditve, osobito pa poučenega tečaja, prosimo, da nam svojo udeležbo nemudoma javijo na naslov: Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem v Celju. Obenem naj javijo, ali jim naj preskrbimo stanovanja ali ne. Za ubožnejše bomo preskrbeli po možnosti brezplačna stanovanja.

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem v Celju.

Anton Pesek, Dr. Karl Koderman, predsednik, I. podpredsednik.

Miloš Stibler, tajnik.

Trnjeva pot čeških šol.

Z Dunaja poročajo dne 26. avgusta: Deželni šolski svet je svoj čas sklenil, da čeških šol društva „Komenský“ v III. dunajskem okraju in v Poštorni ni smatrati za nadomestilo ljudski šoli, zato se jih ne more odobriti. Na šolah se je vkljub temu poučevalo, ker so Čehi rekurirali na ministrstvo, ki je pa pravkar odločilo v smislu dež. šol. sveta. Čehi se bodo pritožili na upravno sodišče.

Nadalje poročajo z Dunaja dne 27. avgusta: Poslanca Velich in Slama sta bila danes zaradi čeških šol v naučnem ministrstvu in sta protestirala proti naredbi tega ministristva. Ko sta prišla v tej zadevi tudi v češko krajansko ministristvo, nista tam dobila ne ministra Žačka ne ministristkega svetnika in ne tajnika. V čeških krogih vlada zaradi tega veliko ogorčenje.

Vodstvo društva „Komenský“ je imelo v prisotnosti poslanca Slame sejo, v kateri je sklepalo o zatvoritvi čeških šol na Dunaju in Poštorni. Sklenilo se je, naj se društvo zaradi zatvoritve pritoži na upravno sodišče ter izda na narod oklic, v katerem se naj natanko opiše mučeništvo nižjeavstrijskih Čehov.

Županu v Poštorni se je ukazalo, da zapre češko šolo „Komenskega“ in ker tega ni storil, se mu je naložila globa 50 K. Globo je župan plačal, v šoli pa se poučuje naprej. Občinski svet je sklenil dati društvu „Komenský“ za šolo na razpolago poslopje bivše nemške deške šole, a ta sklep je dež. šolski svet razveljavil. Župan je podal pritožbo na upravno sodišče.

Člen XIX.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 17. avgusta 1909 je umrl tovariš nadučitelj Andrej Šket v Podsvetju. Ker je bil član društva izplačal sem vdovi g. Franciški Šket 466 K. Razposlal sem položnice vsem članom in prosim, da se odzovejo z vplačilom 2 K 10 v. Studenec-Ig, 1. septembra 1909.

Franz K. Trost, t. č. predsednik.

Štajersko.

Zahvala. V nedeljo, dne 22. avgusta t. l., so dospeli iz Središča trije težko naloženi vozovi različne zelenjade in živil pred slovensko ormoško okoliško šolo, da se porazdele med po toči poškodovane prebivalce. Ljudstvo se je kar trlo okolo živil in v kratkem času je bilo vse razdeljeno. Ginjani so se ljudje zahvaljevali za tako bogat izraz sočutja vrlih Središčanov. Zato si šteje podpisano učiteljsko društvo za ormoški okraj, ki je središko učiteljstvo k nabiranju živil vzpodbudilo, v prijetno dolžnost, da se vsem, ki so na katerikoli način pri nabiranju sodelovali, v imenu obdarevanih ormoških okoliščanov najiskrenejše zahvaljuje. Posebna hvala gre vsemu središkemu učiteljstvu s šolskim voditeljem in veleposestnikom tov. Kosičem na čelu, ki je središki šolski mladini nabiranje naročilo. Hvala iskrena nadalje vsem staršem šolarjev središke farske ki so po svojih otrokih toliko skupaj spravili, da so bili kar trije vozovi polni! Tudi g. Robič in g. polkovniku Herga srčna hvala, ker sta razen tov. Kosiča dala brezplačno vozove za vožnjo živil v Ormož. Omenimo še, da so tudi središki dijaki pri nabiranju živil vro sodelovali, g. jurist Šalamun pa je z vso vnemo in z velikim naporom živila razdeljeval. — Kratkotako vsem vrlim Središčanom, ki so se pokazali tako dobrosrčni, iskrena hvala!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj, 26. avgusta 1909.

Anton Rosina, tajnik.

Josip Rajšp, predsednik.

Goriško.

Občni zbor „Tolminkskega učiteljskega društva“ se vrši dne 8. septembra t. l. ob 10. uri zjutraj v ljudski šoli v Kobariču s sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev dveh pregledovalcev računov.
5. Volitev novega odbora.

Istega dne odkrije društvo spominsko ploščo, trg Kobarič pa spomenik Hrabroslavu Volariču.

Ki obilni udeležbi vabi vladno.

o. d. h. o. r.

„Tolminksko učiteljsko društvo“ je pristavilo k društvu za zgradbo „Učit. konvikta“ v Ljubljani z 200 K kot ustanovnik.

Srednješolski vestnik.

**** Odlikovanje.** Č. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku Frana Leveu je podeljen red železne krone 3. razr.; profesorju na državni realki dr. Josipu Binderju je podeljen naslov šolskega svetnika.

**** Razpisano je mesto skriptorja** na c. kr. licejski knjižnici v Ljubljani. Prošnje je vložiti potom podrejenega službenega mesta, do 25. septembra 1909 na deželno vlado v Ljubljani.

**** Z novomeške gimnazije.** Na državni gimnaziji v Novem mestu se ustanovita s prihodnjim šolskim letom dve paralelki, in sicer za prvi in drugi razred. — Vprašanje glede stavbe nove gimnazije roma po štirih ministrstvih semtertja. Prepirajo se zaradi borih 54.000 kron. Finančni minister noče odnehati naučnemu ministru; ta pravi: Jaz pa ne morem odnehati od svojih zahtev iz pedagoških in higieničnih vzrokov. Oni pa kratkotamo: Jaz pa 54.000 K ne dam. — Tako ostane ta podrtja še vbodoče v škodo mladine!

**** Dopust.** Na ljubljanski državni realki službujoči profesor dr. Mandl je dobil v svrhu preureditve učnih knjig dopust za prvo polovico šol. leta 1909/10.

**** Nova realka na Štajerskem.** Zagotovljena je ustanovitev državne realke v Fürstenfeldu, v vzhodnoštajerskem nemškem mestecu. Kadar zahtevajo enak zavod spodnještajerski Slovenci, dobe pri vladi samo gluha ušesa!

**** V osmi razred.** Prof. Fran Žnidaršič na drž. gimnaziji v Gorici in prof. Rihard Riegler na drž. realki v Pulju sta pomaknjena v 8. čin. razred.

**** Hrvaška realna gimnazija v Voloskem.** Ministrstvo za nauk in bogočastje je dovolilo, da se začetkom novega šolskega leta otvori v Voloskem občinska realna gimnazija s hrvaškim učnim jezikom.

Dalje v prilogi.